बौद्धिक अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई कसरी सहयोग गर्ने
शिक्षा ब्यूरो 2022

परिचय
आमाबाबुहरू आफ्ना बालबालिकाहरूलाई भविष्यमा सफल बनाउनको लागि सदैब राम्रो जीवन र सिक्ने वातावरण प्रदान गर्न चाहन्छन्। विशेष शैक्षिक आवश्यकता (SEN) भएका बालबालिकाहरूलाई प्रारम्भिक पहिचान र सहयोग प्रदान गर्दा उनीहरूलाई दैनिक जीवन र सिक्ने वातावरणमा घुलमिल हुन सजिलो बनाउँछ र उनीहरूको क्षमता विकास हुन्छ।

बौद्धिक अपाङ्गता भनेको के हो ?
आईडी (ID) भन्नाले जीवनमा सिक्न र घुलमिल हुन उल्लेखनीय कठिनाइका साथ-साथै औसत बौद्धिक क्षमतालाई जनाउँछ।एउटै उमेरका साथीहरूको तुलनामा आइडी भएका बालबालिकाहरूले साधारणतया निम्न क्षेत्रमा कठिनाइहरू देखाउँछन्:

- संज्ञानात्मक: अमूर्त र तार्किक तर्कमा अपेक्षाकृत कमजोरी, र ज्ञान एकीकरण र सामान्यीकरण क्षमता कम हुनु;
- स्मृति: स्मृति प्रणालीमा ह्रास, र घोकिएको स्मृतिमा धेरै भर पर्नु;
- ध्यान: छोटो समयसम्म मात्रै ध्यान दिने बानी हुनु, सजिलै अलमलिने बानी हुनु।
- भाषा: बुझ्न र अभिव्यक्तिमा कठिनाई, सीमित शब्दावली, सरल वाक्य ढाँचा, दोषपूर्ण अभिव्यक्ति हुन सक्छ;
- शरीर र आँखा-हात समन्वय लचिलो नहुनु
- अनुकूल सीप: दैनिक आत्म-हेरचाह र सामाजिक सीपमा तुलनात्मक रूपमा कमजोरी।

आमाबुबाको भूमिका
मेरो बच्चामा आईडी छ जस्तो मलाई लागेको छ...

- विशेष शैक्षिक आवश्यकता संयोजक (SENCO), कक्षा शिक्षक, विद्यार्थी मार्गदर्शन कर्मचारी वा विद्यालयका सामाजिक कार्यकर्ताहरूसँग सम्पर्क गर्न पहल गर्नुहोस्, ताकि विद्यालयले उचित मूल्याङ्कन र मार्गदर्शन सेवाहरूको व्यवस्था गर्न सकोस्

मेरो बच्चामा आइडी भएको आँकलन गरिएको छ...

- आफ्नो बच्चाको SEN जानकारी तुरुन्तै र सक्रियतासाथ विद्यालयमा उपलब्ध गराउनुहोस्
- विद्यालयमा आफ्नो बच्चाको सिकाईको बारेमा बुझ्न विद्यालयको विद्यार्थी समर्थन टोली, कक्षा शिक्षक र विषय शिक्षकहरूसँग संचार कायम राख्नुहोस् ; र आवश्यक परेको बेला तिनीहरूसँग उपयुक्त समर्थन रणनीतिहरूबारे छलफल गर्नुहोस्
- आफ्नो क्षमता अनुसार आफ्नो बच्चाप्रति आफ्नो माग र अपेक्षाहरु समायोजन गर्नुहोस्
- प्रभावकारी सिक्ने सुविधाको लागि घरमा उपयुक्त प्रबन्ध मिलाउनुहोस्, उदाहरणको लागि
    - बच्चालाई शान्त र नअलमल्याउने खालको ठाउँमा अध्ययन गर्ने प्रबन्ध मिलाउनुहोस्
    - नियमित गृह कार्यतालिका सेट गर्नुहोस्, क्रियाकलापको बीच-बीचमा विच्छेद गर्न अनुमति दिनुस्
    - दैनिक तालिकामा र त्यस दिनको लागि थाहा पाउनैपर्ने कुराहरुलाई राम्ररी ध्यान दिनुस् र तपाईंको बच्चा विद्यालय जानुभन्दा पहिले उचित व्यवहार सम्झाउनुहोस्
    - राम्रो प्रदर्शनलाई सुदृढ पार्न तुरुन्तै र विशेष गरी आफ्नो बच्चाको उचित व्यवहारको प्रशंसा गर्नुहोस्
- आफ्नो बच्चाको शिक्षामा मदत गर्न निम्न समर्थन रणनीतिहरू अपनाउनुहोस्:

- ठोस हुनुहोस्: आफ्नो बच्चालाई अपेक्षाकृत जटिल र अमूर्त अवधारणाहरू बुझ्न मद्दत गर्न ठोस उदाहरणहरू र सामग्रीहरू प्रयोग गर्नुहोस्, उदाहरणका लागि, गणितीय गणना सिकाउन ठोस वस्तुहरूको प्रयोग गर्नुहोस्, एक कार्यको प्रत्येक चरण प्रदर्शन गर्नुहोस् र आफ्नो बच्चालाई अनुकरण र अभ्यास गर्न दिनुहोस्
- सिकाइको लागि बहु-संवेदी दृष्टिकोण: तपाईंको बच्चालाई विशेष सिकाइ विषयवस्तु, बुझाउन मद्दत गर्नको लागि बहु-संवेदी सिकाइ सामग्रीहरू जस्तै, ठोस वस्तुहरू, चित्रहरू, कथाहरू, चार्ट/तालिकाहरू, आदि प्रयोग गर्नुहोस्।
- दैनिक जीवनसँग जोड्नुहोस्: आफ्नो बच्चालाई सिकाउन, सिकाईलाई दैनिक जीवनसँग जोड्न, दैनिक जीवनका हरेक मौकाको फाइदा उठाउनुहोस्उदाहरणका लागि, तपाईंको बच्चालाई किनमेल गर्दा हिसाब गर्न र प्याकेजहरूमा विवरणहरू पढ्न प्रोत्साहन दिनुहोस्
- सिकाईको सन्दर्भमा साना कदमहरू: प्रतेक कार्यलाई उपकार्यमा बाध्नुहोस, उप-लक्ष्य राख्नुहोस्, एक-एक गरी सिकाउनुहोस् र प्रशस्त अभ्यास गर्न दिनुहोस्
- बारम्बार सिक्न र अभ्यास गर्न सूचना प्रविधि र अन्तरक्रियात्मक शैक्षिक सफ्टवेयर प्रयोग गर्नुहोस्

➢ आफ्नो बच्चालाई अर्थपूर्ण मनोरञ्जनात्मक क्रियाकलापहरूमा भाग लिन प्रोत्साहन दिनुहोस्। आफ्नो बच्चाको उपलब्धि र आत्मविश्वासको भावना बढाउनुहोस्, र उसको/उनको सामर्थ्य निर्माण गर्नुहोस्

समर्थन सेवाहरू र रणनीतिहरू

साधारणतया, विशेषज्ञहरूकोमूल्याङ्कन र सिफारिस र आमाबाबुको सहमतिको अधीनमा रही, शिक्षा ब्यूरोले गहन सहयोगको लागि उपयुक्त विशेष विद्यालयमा आईडी भएका विद्यार्थीहरूलाई स्थान दिनेछ। विद्यालयहरुले विद्यार्थीहरुको आवश्यकता अनुसार निम्न सहयोग प्रदान गर्नेछन्

विशेष विद्यालयहरू

आईडी भएका बालबालिकाका लागि तीन प्रकारका विशेष विद्यालय छन् – हल्का, मध्यम र गम्भीर श्रेणीका, जसले आईडीका विभिन्न डिग्री भएका विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक सेवाहरू प्रदान गर्दछ। यी विद्यालयहरूले प्राथमिक एक देखि माध्यमिक छ सम्म कक्षा सञ्चालन गर्छन्। आधारभूत विषय ज्ञान र सीप सिक्ने, आत्म-बोध र समाजसँग सम्बन्ध बढाउनका साथै स्वतन्त्र जीवनयापनका लागि सीप आदिमा पाठ्यक्रम केन्द्रित छ।

साधारण विद्यालयहरू

➢ **"3-स्तरीय हस्तक्षेप मोडेल"**
- प्रभावकारी अध्यापन विधि र शिक्षण सामग्री अपनाएर विद्यार्थीहरूलाई 1-स्तरीय गुणस्तरीय सिकाइ प्रदान गर्ने, र विद्यार्थीहरूको सिकाइ प्रगतिको निरन्तर अनुगमनका आधारमा निर्देशनमा समायोजन गर्ने; यसो गर्दा कक्षामा विद्यार्थीहरूको आवश्यकता पूरा गर्न सकिन्छ र सिक्ने र सामाजिक अन्तरक्रियामा तिनीहरूको अनुकूलता बढाउन सकिन्छ।
- 2-स्तरीय "थप" हस्तक्षेप समर्थनको लागि व्यवस्था गर्नुहोस्, जस्तै, सानो समूहमा सिक्ने, विद्यालय पछिको निवारण कार्यक्रम, पुल-आउट निवारण कार्यक्रम, आदि; यसो गरेर विद्यार्थीहरूले महत्त्वपूर्ण सिकाइ धारणा वा सीपहरूमा पोख्त हुन सक्छन्, साधारण कक्षामा सिकेका कुराहरूलाई बलियो बनाउन सक्छन् वा आफ्नो

आत्म-हेरचाह तथा सामाजिक सीपलाई बलियो बनाउन सक्छन्।

- आईडी भएका विद्यार्थीहरूलाई शैक्षिक विषय, सामाजिक सीप र अनुकूल जीवन सीप सिक्न निकै कठिनाइ हुन्छ। साधारणतया, तिनीहरूले व्यक्तिगत 3-स्तरिय समर्थन प्राप्त गर्नु आवश्यक हुन्छ। विद्यालयहरूले उनीहरूका लागि "व्यक्तिगत शिक्षा योजना" डिजाइन गर्नेछन् र उनीहरूको आवश्यकताको आधारमा उपयुक्त व्यक्तिगत सिक्ने उद्देश्यहरू स्थापना गर्न, व्यक्तिगत गहन प्रशिक्षण प्रदान गर्न र उनीहरूको सिक्ने प्रगति र योजनाको प्रभावकारितामा नियमित समीक्षा सञ्चालन गर्न आफ्ना आमाबाबुसँग छलफल गर्नेछन्।

➢ आईडी भएका विद्यार्थीहरूको हेरविचार गर्न प्रायः विद्यालयहरूले प्रयोग गर्ने समर्थन रणनीतिहरू

<u>कार्य विश्लेषण</u>
शिक्षण सामग्रीलाई सानो-सानो चरणहरूमा टुक्र्याउनुहोस्। जटिल अवधारणाको लागि हरेक पटक अवधारणाको एउटा अंश सिकाउनमा ध्यान केन्द्रित गर्नुहोस् ताकि विद्यार्थीहरूले यसलाई चरणबद्ध रूपमा निपुण बनाउन सकून्

<u>मचान</u>
शिक्षण प्रक्रिया को दौरान विभिन्न चरणहरु सेट गर्नुहोस्, जस्तै, ठोस वस्तु प्रदर्शन, मौखिक मार्गदर्शन, चित्र चित्रण, उदाहरण, शब्दावली प्रदान गर्नु, लेखन फ्रेमवर्क, आदि।

<u>सकारात्मक व्यवहार समर्थन</u>
व्यवहारको विश्लेषणद्वारा, विद्यार्थीहरूको समस्यापूर्ण व्यवहारलाई कक्षा उपयुक्त अनुकूलित व्यवहारले प्रतिस्थापन गर्न र सिकाइमा सहभागिता हुने व्यवहारस क्षमतामा तालिम दिनुहोस् र बढाउनुहोस्

<u>साथीको समर्थन</u>
आईडी भएका विद्यार्थीहरू र उनीहरूका साथीहरू बीचको अन्तरक्रियालाई बढावा दिनुहोस्, उदाहरणका लागि, आईडी भएका विद्यार्थीहरूको छेउमा बस्न मिल्ने साथीहरूलाई व्यवस्थित गर्ने, वा विद्यार्थीहरूलाई साथीहरूको अन्तरक्रिया समूहहरूमा भाग लिन मिलाउने

<u>बोलि तथा सञ्चार तालिम</u>
खाँचोमा परेका विद्यार्थीहरूका लागि समूह वा व्यक्तिगत बोलि तथा सञ्चार तालिम प्रदान गर्नुहोस्

➢ व्यवसायिक समर्थन
मूल्याङ्कन, परामर्श र व्यावसायिक समर्थनमा सेवाहरू प्रदान गर्न विद्यालयमा आधारित शैक्षिक मनोवैज्ञानिकहरू, भाषण चिकित्सकहरू, आदिको व्यवस्था गर्नुहोस्।

उपयोगी वेबसाइटहरू र सोधपुछ टेलिफोन नम्बरहरू

शिक्षा ब्यूरो
http://www.edb.gov.hk

हङकङ क्षेत्रीय शिक्षा कार्यालय	2863 4646
काउलुन क्षेत्रीय शिक्षा कार्यालय	3698 4108

नयाँ क्षेत्रहरू पूर्व क्षेत्रीय शिक्षा कार्यालय	2639 4876
नयाँ क्षेत्रहरू पश्चिम क्षेत्रीय शिक्षा कार्यालय	2437 7272
विशेष शिक्षा सम्बन्धी सामान्य सोधपुछ	3698 3957
शैक्षिक मनोविज्ञान सेवा खण्ड	
• हङकङ	3695 0486
• काउलुन	3698 4321 / 3907 0949
• नयाँ क्षेत्रहरू पूर्व	3547 2228
• नयाँ क्षेत्रहरू पश्चिम	2437 7270

"SENSE" एकीकृत शिक्षा र विशेष शिक्षासम्बन्धी अनलाइन जानकारी
https://sense.edb.gov.hk

• आईडी भएका विद्यार्थीहरूलाई सहयोग गर्ने बारे जानकारी
https://sense.edb.gov.hk/en/types-of-special-educational-needs/intellectual-disability/index.html

• "एकीकृत शिक्षाको लागि सम्पूर्ण विद्यालय दृष्टिकोण सम्बन्धी आमाबुबाहरुका लागि गाइड"
https://sense.edb.gov.hk/uploads/page/integrated-education/guidelines/ieparentguide.pdf

• "एकीकृत शिक्षाको लागि सम्पूर्ण विद्यालय दृष्टिकोण" सम्बन्धी सञ्चालन गाइड"
https://sense.edb.gov.hk/uploads/page/integrated_education/landing/ie_guide_en.pdf

स्वास्थ्य विभाग

बाल मूल्याङ्कन सेवा	https://www.dhcas.gov.hk/en/
विद्यार्थी स्वास्थ्य सेवा	https://www.studenthealth.gov.hk/eindex.html

सामाजिक कल्याण विभाग
https://www.swd.gov.hk